

Studiul epistolei către Evrei – W.J. Ouweneel

Studiul nr. 11: Isus, Conducătorul pe drumul prin pustiu (Evrei 10.35-13.7)

Introducere

A. Persoana mai bună (Evrei 1.1-7.28)

B. Sistemul mai bun (Evrei 8.1-10.18)

C. Conduita de viață cea mai bună (Evrei 10.19-13.25)

1. Isus ne introduce în Locul Preasfânt (Evrei 10.19-34)
2. Isus, Conducătorul pe drumul prin pustiu (Evrei 10.35-12.11)
 - 2.1 Viața prin credință (Evrei 10.35-11.2)
 - 2.2 Principiile credinței (Evrei 11.3-7)
 - 2.3 Răbdarea credinței (Evrei 11.8-22)
 - 2.4 Energia credinței (Evrei 11.23-38)
 - 2.5 Alergarea credinței (Evrei 11.39-12.3)
 - 2.6 Încercarea credinței (Evrei 12.4-11)

Intercalare: Sângele care vorbește despre lucruri mai bune (Evrei 12.12-13.7)

1. Urmărirea sfințirii (Evrei 12.12-17)
2. Intrarea în lucrurile mai bune (Evrei 12.18-29)
3. O umblare curată (Evrei 13.1-7)

C 2.4 Energia credinței (Evrei 11.23-38)

Evrei 11.23-38: 23. Prin credință, Moise, după ce s-a născut, a fost ascuns ^a trei luni de părinții lui, pentru că au văzut că era frumos copilășul, și nu s-au temut de porunca împăratului ^b. **24.** Prin credință, Moise, când s-a făcut mare, a refuzat să fie numit ^c fiu al fiicei lui Faraon, **25.** Alegând mai degrabă să sufere răul cu poporul lui Dumnezeu, decât să aibă plăcerea trecătoare a păcatului, **26.** socotind ocară lui Hristos mai mare bogăție decât comorile Egiptului, pentru că privea ¹ spre răsplătire. **27.** Prin credință a părăsit Egiptul ^d, netemându-se de mânia împăratului, pentru că a stăruit, ca văzându-L pe Cel nevăzut. **28.** Prin credință, a ținut Paștele și stropirea sângelui, pentru ca nimicitorul întâilor născuți să nu-i atingă ^e. **29.** Prin credință au trecut prin Marea Roșie ca pe pământ uscat, de care egiptenii, încercând s-o treacă, au fost înghițiți ^f. **30.** Prin credință au căzut zidurile Ierihonului, după ce au fost înconjurare șapte zile ^g. **31.** Prin credință, curva Rahav n-a pierit împreună cu cei care n-au crezut ², primind iscoadele cu pace ^h. **32.** Și ce să mai spun? Pentru că nu-mi va ajunge timpul, istorisind despre Ghedeon, și Barac, și Samson, și Iefta, și David, și Samuel, și despre profeți, **33.** care prin ³ credință au cucerit împărății, au împlinit dreptatea, au obținut promisiuni, au astupat ¹ gurile leilor, **34.** au stins ^j puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, au fost întăriți în slăbiciune, au fost puternici în război, au alungat oștirile străine. **35.** Femeile i-au primit, prin înviere ^k, pe morții lor; și alții au fost torturați, neacceptând eliberarea, ca să dobândească o înviere mai bună; **36.** și alții au fost încercați

prin batjocuri și biciuiri, ba încă și lanțuri și închisoare ¹; **37.** au fost uciși cu pietre ^m, au fost tăiați cu ferăstrăul, au fost ispitiți ⁴, au murit uciși de sabie, au pribegit în piei de oaie, în piei de capră, lipsiți, necăjiți, chinuiți **38.** (ei, de care lumea nu era vrednică), rătăcind în pustii și în munți și în peșteri și în crăpăturile pământului.

Remarci

- ^{1.} vezi remarca la Evrei 12.2
- ^{2.} sau „cei neascultători”
- ^{3.} dia („prin”, „prin intermediul a ...”); aici „prin credință” este clar cazul dativ, fără articol.
- ^{4.} alte manuscrise inversează ordinea ultimelor două părți de frază.
 - ^{a.} Exodul 2.2
 - ^{b.} Exodul 1.22
 - ^{c.} Exodul 2.10-12
 - ^{d.} Exodul 2.15; 12.51
 - ^{e.} Exodul 12.21-30
 - ^{f.} Exodul 14.21-31
 - ^{g.} Isaia 6.12-15
 - ^{h.} Isaia 2.11,12; 6.21-25; Iacov 2.25
 - ^{i.} Judecători 14.5,6; 1 Samuel 17.34-36; Daniel 6.1-27
 - ^{j.} Daniel 3.23-25
 - ^{k.} 1 Împărați 17.17-24; 2 Împărați 4.25-37; Ieremia 20.2; 37.15; 38.6
 - ^{l.} 1 Împărați 22.26,27; 2 Cronici 18.25,26
 - ^{m.} 2 Cronici 24.21

Comentariu

Ajungem acum la partea a treia a părții a doua centrală din Evrei 11. Citește încă odată ce s-a spus în comentariul general de la versetele 8-22 cu privire la diferența între cele două părți centrale. În pasajul nostru este vorba despre „convingerea despre lucrurile care nu se văd” (compară cu versetul 1), de credința care privește spre Dumnezeu, se odihnește în El în mijlocul tuturor greutăților și prin puterea Lui le biruie. Luat în sens strict despre aceasta este vorba în versetele 23-31; versetele 32-38 sunt o anexă. Să tratăm separat aceste două părți:

Versetele 23-31: credința biruie toate greutățile, da, lumea și chiar pe satan:

- Avraam a privit spre lumea viitoare,
- Moise a biruit lumea actuală:
 - părinții lui au biruit frica de faraon (versetul 23),
 - Moise a biruit prietenia cu lumea (versetele 24-26),
 - Moise a biruit vrăjmășia lumii (versetul 27),
 - Moise a biruit pe nimicitorul lumii (versetul 28).

Credința care își găsește puterea în Cel nevăzut (versetul 27), poate întâmpina orice greutate. Prin faptul că ea „privește” la ceea ce (pentru alții) este nevăzut, ea are propriile motive ascunse:

- Părinții lui Moise l-au ascuns, deoarece ei au văzut că copilul era frumos (Faptele apostolilor 7.20);
- Moise avea o „privire” pentru poporul lui Dumnezeu, pentru „ocara lui Hristos” (care este partea tuturor celor care se decid pentru Dumnezeu și împotriva lumii) și pentru răsplătirea divină (versetele 24-26).
- Moise nu se lasă determinat să-și schimbe punctul de vedere, nici chiar prin mânia faraonului puternic, căci Moise „vedea” pe Dumnezeu „nevăzut” (versetul 27);
- Moise „vedea” că salvarea poporului său se baza pe sângele mielului pascal (versetul 28).

Este o anumită paralelă cu prima parte centrală:

Versetele 8-22 De patru ori Avraam: <ul style="list-style-type: none">- începutul lui (chemarea)- aștepta cetatea- se baza pe credințioșia lui Dumnezeu- binecuvântarea lui Dumnezeu întemeiată pe Cel înviat de trei ori patriarhi <ul style="list-style-type: none">- harul care alege al lui Dumnezeu- închinarea- salvarea lui Israel	Versetele 23-31: de patru ori Moise: <ul style="list-style-type: none">- începutul lui (Hristos)- aștepta pe Hristos- se baza pe puterea lui Dumnezeu- binecuvântarea lui Dumnezeu Mielul de Paște de trei ori poporul lui Dumnezeu: <ul style="list-style-type: none">- judecata lui Dumnezeu asupra lumii- biruința- salvarea lui Rahab
---	---

Ultimele trei evenimente (versetele 29-31) arată începutul și sfârșitul călătoriei prin pustiu, însă nu călătoria însăși. Lunga călătorie prin pustiu era numai o urmare a necredinței lor și de aceea nu este potrivită aici ca model (compară cu Evrei 3 și 4).

Versetul 29: ce înseamnă salvarea pentru poporul lui Dumnezeu: moartea (și anume a mielului pascal) înseamnă pentru lume judecata (deoarece ea nu este cruțată de înger);

Versetul 30: credința obține biruința nu „prin putere, nici prin tărie” (Zaharia 4.6), ci prin simpla încredere în ceea ce a spus Dumnezeu, prin care chiar și cele mai tari ziduri cad;

Versetul 31: credința lui Rahab a biruit obstacolele naturale cum ar fi „încălcare solidității, trădarea de țară”, deoarece cu încredere deplină ea a ales partea poporului lui Dumnezeu și prin aceasta pe Dumnezeu Însuși (compară cu Iacov 2.25).

Versetele 32-38: în această anexă nu mai urmează detalii referitoare la eroii credinței, deoarece scriitorul ajunge aici la perioada în care poporul Israel locuiește în țară – și cititorii evrei nu erau încă așa de departe. Pe de altă parte și în țara făgăduită rămân multe posibilități pentru practicarea credinței, pentru ca în anumite situații să te încrezi în Dumnezeu și Cuvântul Său și să consolidezi speranța în făgăduințele Lui. Însă credincioșii individuali, care au parte de aceasta, sunt amintiți aici pe scurt:

- judecătorii (versetul 32): David este pus cu ei pe aceeași treaptă;
- profeții (versetele 32b-34): Samuel era ultimul judecător și primul profet.

Modele:

- supun împărății: războaiele judecătorilor și ale lui David;
- practică dreptatea: pronunțarea sentinței de exemplu de către judecători, David și Solomon;
- primirea făgăduințelor: de exemplu domnia regală făgăduită lui David și casei lui
- astuparea gurii leilor: Samson, David, Benaia și înainte de toate Daniel;
- stingerea focului: cei trei prieteni ai lui Daniel;
- au scăpat de sabie: mulți eroi ai credinței;
- au primit putere: de exemplu Debora și Samson; dar și macabeii;
- au devenit tari în luptă: mulți eroi ai credinței;
- au pus pe fugă oștiri: multe modele;
- credincioși individuali (versetele 35,38): multe modele;
- aduceri la viață: fii văduvei din Sarepta, respectiv al sunamitei;
- torturări: eroii credinței din timpul macabeilor;
- batjocuri și biciuiri: ca mai sus, de exemplu și Ieremia;
- lanțuri și închisoare: ca mai sus;
- uciși cu pietre: Zaharia, fiul lui Ioiada; Ieremia (tradiția apocrifă);
- tăiați cu fereastră: Isaia (tradiția apocrifă);
- ispitiți: de exemplu cei șapte frați din Macabei 7;
- uciși: mulți eroi ai credinței;
- piei de oaie și de capre: profeți ca Elia;
- lipsuri: mulți eroi ai credinței;
- necăjiți, chinuiți: mulți eroi ai credinței;
- rătăcind încoace și încolo: David, Obadia ca profet, eroii macabeilor, Isaia și tovarășii lui (tradiția apocrifă).

Versetul 23: este de înțeles că după Avraam apare în mod deosebit Moise. La Avraam sunt rădăcinile poporului Israel, și Moise a devenit întemeietorul propriu-zis al poporului. Pe lângă aceasta viața de credință atât a lui Avraam cât și a lui Moise sunt descrise detaliat în Scriptură,

așa că aceasta dă prilej pentru multe modele. Amândoi se aflau în aceeași poziție, că credința lor se încredea în făgăduințele lui Dumnezeu, fără să vadă împlinirea lor. Avraam a locuit ca străin în țara făgăduită, Moise a văzut-o de pe vârful muntelui Nebo, dar niciunul din ei nu a moștenit țara. La Avraam am văzut că scriitorul pune accent pe privirea înainte în viitor, în „certitudinea celor sperate”. La Moise accentul se pune pe privirea în sus la Dumnezeu în mijlocul greutăților, având „convingerea despre ceea ce nu se vede”. În versetul nostru este vorba de Moise, însă de fapt nu de credința celui întâi născut, ci de credința părinților lui. În Exodul 2.2 în Biblia noastră ebraică se vorbește numai despre credința mamei, dar în LXX stă scris în plural: „ei au văzut ... ei au ascuns”. „Porunca împăratului” (vezi Exodul 1.22) conținea ca toți întâii născuți, tineri de parte bărbătească să fie aruncați în Nil, pentru ca astfel poporul să nu se înmulțească prea mult și să nu ia naștere un pericol potențial pentru egipteni. În mod normal credincioșii trebuie să asculte de poruncile autorităților; sunt însă situații în care trebuie să se asculte mai mult de Dumnezeu decât de oameni (Faptele apostolilor 4.19; 5.29). Ceea ce era remarcabil la părinții lui Moise era deci, că ei nu aveau o „contra-poruncă” a lui Dumnezeu, de care ei trebuiau să asculte mai mult decât de porunca lui faraon. Singurul „indiciu divin”, pe care ei îl aveau, era acela că copilul era „frumos”! Ștefan spune „frumos pentru Dumnezeu”. Însă întrebarea este, dacă noi putem trage concluzia aceasta din această remarcă. Și totuși este așa că părinții lui Moise au interpretat frumusețea trupeză a lui ca semn al mâinii lui Dumnezeu. Credința lor a văzut în frumusețea copilului un semn că Dumnezeu a pregătit un viitor mare pentru copilul acesta, și de aceea aceeași credință a avut curajul să ascundă copilul de mânia lui faraon, în ciuda urmărilor care ar fi putut avea loc. Astfel ei au biruit frica lor naturală de căpetenia puternică a lumii acesteia, pentru că ei „au văzut” ceva frumos în copilul lor și „au privit în sus” spre Dumnezeu, care a dat putere să protejeze copilul. Faptul că mama pune copilul după trei luni într-o lădiță și după aceea pe Nil nu schimbă cu nimic lucrurile, dimpotrivă, prin aceasta ea l-a dat în mâna lui Dumnezeu (așa cum face aluzie Maria). Dumnezeu trebuia deci să preia în continuare „răspunderea” pentru acest copil. Simbolic ea a așezat copilul așa ca și cum el a meritat moartea ca toți ceilalți, în moarte, însă protejat în lădiță, care este o imagine a lui Hristos. La fel părinții recunosc astăzi că copiii lor sunt păcătoși prin natura lor și ei pot exista înaintea lui Dumnezeu numai pe baza morții și învierii lui Hristos.

Versetul 24: următoarele trei fapte de credință sunt ale lui Moise însăși. Când el a devenit „mare” – aceasta înseamnă nu numai matur, ci și că el a primit o poziție înaltă, deoarece el a fost adoptat la curtea lui faraon de către fiica faraonului – el a refuzat să fie fiu al fiicei faraonului și prin aceasta să ascundă legătura lui cu poporul lui Dumnezeu. Prin aceasta a devenit vizibil cât de decisivi au fost primii ani de viață, pe care el i-a trăit la mama lui, în formarea lui și pentru viața lui de credință în continuare. El ar fi putut ușor să tragă concluzia pentru sine, că era planul lui Dumnezeu, care l-a adus la curtea lui faraon, unde el a avut parte de o educație deosebită (Faptele apostolilor 7.22) și unde el ar fi putut fi de mai mare folos pentru poporul lui, decât dacă ar fi părăsit curtea. Este desigur adevărat, că un credincios poate să se lase condus în viața lui de credință și de împrejurări, însă uneori în aceasta este un pericol mare. Inima și viața trebuie să fie conduse prin credință, și aceasta poate însemna și că împrejurările trebuie văzute ca un pericol, o ispită și trebuie renunțat la ele, împreună cu toate privilegiile care aparțin acestei poziții favorabile. Numai Cuvântul lui Dumnezeu și Duhul Sfânt sunt ghidul pentru credincios. Dar

dacă lui îi lipsește credința ca să meargă pe orice drum, pe care Domnul i-l arată, atunci el nu se va lăsa călăuzit prin Cuvânt și prin Duhul.

Versetul 25: Moise nu s-a lăsat deranjat de „providența” care l-a adus la curtea lui faraon. De asemenea el nu s-a deranjat nici de faptul de a se arăta eventual nerecunoscător față de bunătatea fiicei lui faraon. Și el nu s-a deranjat de „chibzuințele naturale ale minții” că situația politică favorabilă de la curtea lui faraon ar putea într-o zi să fie de folos. Credința lui a ales în mod simplu și necondiționat partea poporului lui Dumnezeu, cu toate consecințele. Și evreii s-ar fi putut baza pe împrejurări, pe simțămintele lor naturale și mintea sănătoasă, însă prin aceasta s-ar fi pus pe aceeași treaptă cu lumea. Însă credința alege calea poporului lui Dumnezeu, chiar dacă poporul este într-o poziție de subjugare și sclavie, și atunci când alegerea este „un tratament rău”. Sentimentul lui Moise față de Israel se baza de aceea nu pe relația de rudenie cu poporul său, ci credința lui a înțeles că el era poporul lui Dumnezeu, că poporul acesta avea făgăduințele, și că viitorul aparținea poporului acesta, nu Egiptului. Să nesocotești, să tăgăduiești poporul acesta, și prin aceasta făgăduințele și viitorul, ar fi realmente „păcat”, așa cum spune versetul nostru. Cu toate că păcatul este îngrozitor, el poate fi totuși „savurat” de carne. Așa ar fi putut Moise savura poziția lui înaltă, dacă ar fi rămas la curte, cu toate privilegiile ei. Dar aceasta ar fi fost numai o desfătare trecătoare a păcatului, viitorul aparținea poporului lui Dumnezeu. Curând faraon împreună cu egiptenii lui vor pieri în Marea Roșie (versetul 29) și poporul lui Dumnezeu va fi eliberat; atunci va avea un rol important să faci parte din poporul adevărat. Credința lui Moise a văzut dinainte aceasta. Moise „a privit lucrurile bune ale acelor care l-au adoptat, cu toate că pentru un timp erau foarte strălucitoare, în realitate era o aparență falsă, însă părinții lui naturali, cu toate că pentru un timp erau mai puțin remarcabili, erau adevărați și veritabili” (Philo, Moise).

Versetul 26: credința lui Moise a învățat să diferențieze pe de o parte între umbra Egiptului, pe care el ar fi putut-o savura din belșug ca prinț la curte – dar ar fi fost o savurare a păcatului – și pe de altă parte bogăția mai mare, care nu era de natură naturală, materială, ci de natură spirituală.

Ocara lui Hristos: aici este centrul tuturor comorilor lui Israel. Toate făgăduințele, care au fost date lui Israel, se concentrează în Fiul făgăduinței, despre care Isaac era o imagine: Hristos. De aceea să alegi poporul lui Dumnezeu înseamnă să alegi pe Hristos. Să ai parte de ocară adusă poporului lui Dumnezeu înseamnă de aceea să ai parte de ocară lui Hristos. În privința aceasta nicidecum nu are importanță să cercetezi cât de mult a știut Moise despre Hristos. Aici nu este vorba despre ceea ce știa el despre Hristos, ci despre ce era caracterul adevărat al drumului plin de ocară, pe care el l-a ales. În lumina nou-testamentală ocară poporului lui Dumnezeu poate fi interpretată în adevărata ei formă ca ocară a lui Hristos. Compară mai târziu la Evrei 13.13. Ocară (apăsarea, împotrivirea, prigoana, batjocura) face parte din drumul care conducea la împlinirea făgăduinței lui Dumnezeu. Pe acest drum a mers Israel – și Moise împreună cu Israel – , pe acest drum a mers Hristos cu poporul Său și pentru poporul Său, și pe acest drum trebuiau și evreii să învețe acum să meargă. Acum ocară, în curând glorie (compară cu Romani 8.17; 2 Timotei 2.12); compară cu Evrei 10.32,33: „Amintiți-vă de zilele de la început ... ați răbdat o mare luptă de suferințe.” Ei trebuiau deci să învețe de la Moise să rămână cu perseverență pe

acest drum. Peste umbra lumii este umbra morții și judecății; însă ochiul credinței vede „pe Împărat în frumusețea Lui” și „țara întinzându-se departe” (Isaia 33.17). Cine privește prin credință pe Împărat în gloria Împărăției păcii, în țara întinsă a făgăduinței, acela poate și să suporte, să aibă mai întâi parte de ocară Împăratului, aceasta este foarte simplu ocară poporului lui Dumnezeu – o ocară pe care Hristos Însuși a purtat-o foarte intens pe pământ (vezi de exemplu Psalmul 22.7,8; 69.8-10,19,20; 89.39-52; 109.1-5,21-31).

El privea spre răsplătire: cu toate că „a privi” este un alt cuvânt decât cel din Evrei 12.2, înseamnă textual la fel „a privi în altă parte” (prin prefixul apo), adică să-ți întorci privirea de la toate celelalte lucruri și să ai ochii îndreptați exclusiv spre un singur lucru. Aceasta nu înseamnă că răsplata este singurul motiv și motivul propriu-zis pentru credință – aceasta ar fi egoism -, dar înseamnă desigur că credința se încrede în Dumnezeu, care Își împlinește Cuvântul și este un Răsplătitor al acelora care Îl caută (versetul 6); credința are parte în aceasta de o încurajare mare. Cine îndrăznește să vină la Dumnezeu poate renunța și la comorile pământești, temporale – și săpăturile arheologice ne arată ce comori uluitoare posedă Egiptul antic! – nu mai „privește” la ele ci privește numai la o „bogăție mai mare” a răsplătirii: comori cerești, veșnice; compară cu 2 Corinteni 4.17,18).

Versetul 27: comentatorii se deosebesc în interpretarea lor referitoare la întrebarea dacă în versetul acesta este vorba de fuga lui Moise la Madian sau de ieșirea lui Israel din Egipt. Grosheide de exemplu susține varianta a doua, însă împreună cu alții eu mă gândesc la prima variantă. Ieșirea din Egipt vine abia în versetul 28; mai întâi a fost Paștele, după aceea părăsirea Egiptului. Desigur este de înțeles pentru ce Grosheide și alții cu el nu se gândesc aici la fuga spre Madian, deoarece era realmente o fugă, și cu siguranță ea nu arăta o faptă de credință. Conform cu Exodul 2.14,15 Moise fuge pentru că el se teme de faraon, la care versetul nostru spune că el a părăsit Egiptul și nu se teme de mânia împăratului. Dar scriitorul nu se referă la mânia lui faraon cu privire la uciderea supraveghetorului de sclavi egiptean (despre care este vorba în Exodul 2), ci din cauza eventualei mâni provocate de părăsirea curții și țării. Drept urmare fuga lui Moise era o faptă de credință, atunci când în facerea cunoscut a loviturii de moarte a văzut mâna lui Dumnezeu și a recunoscut că pentru el momentan nu mai era nici un loc în țară. Prin credință a renunțat definitiv la viața la curtea faraonului, cu toate că aceasta însemna că el – care acum a pășit public ca israelit – era acum expus mâniei faraonului la fel cum era poporul lui.

Stăruit [statornic]: în toată stabilitatea credinței sale el privea spre o Căpetenie, care, cu toate că era nevăzută, era mai mare decât căpetenia Egiptului. Moise a avut nevoie de această stabilitate, căci va deveni clar că Moise a fost cel puțin patruzeci de ani departe de poporul său și prin aceasta de făgăduințele lui Dumnezeu. Și cuvântul „statornic” arată că aici este vorba de fuga lui Moise și nu de ieșirea din Egipt. Credința lui a trebuit să reziste patruzeci de ani. Atunci când el l-a lovit pe egiptean, el a fost mânat de dorința de a salva pe Israel – dar forța care l-a determinat să facă aceasta nu era credința, ci carnea. Deci credința lui trebuia să mențină vie patruzeci de ani această dorință după salvarea lui Israel, până când în cele din urmă Dumnezeu răspunde credinței lui în arătarea Lui în rugul care ardea. Și în aceasta este inclusă o lecție liniștită pentru evrei: au

rămas ei statornici patruzeci de ani și după aceea s-au încrezut încă în făgăduințele lui Dumnezeu?

Versetul 28: după arătarea lui Dumnezeu lui Moise, acesta se întoarce înapoi în Egipt, ca să devină instrumentul în mâna lui Dumnezeu pentru eliberarea poporului său. Însă Israel prin natura lui a meritat la fel de puțin o salvare de la judecată precum au meritat-o egiptenii, deoarece Israel prin natura lui era la fel de păcătos; da, el a slujit acolo chiar idolilor. De aceea răscumpărarea lui Israel trebuia să se bazeze pe o jertfă suplinitoare. Aceasta a devenit mielul pascal, baza absolută pentru ieșire, pentru întreaga călătorie prin pustiu și pentru intrarea în țara făgăduită. Ce a învățat Avraam a învățat și Moise: împlinirea făgăduințelor lui Dumnezeu este „Da și Amin” numai în Fiul lui Dumnezeu, Mielul de Paște sacrificat pentru noi (1 Corinteni 5.7; 2 Corinteni 1.19,20). Este remarcabil în versetul nostru, că numai despre Moise se spune, că el a sărbătorit Paștele, cu toate că întregul popor a făcut-o. Wuest de exemplu nu dorește să traducă cuvântul poieo cu „a sărbători” ci prin „a rânduit” (textual: „a face”); însă Matei 26.18 arată clar că poieo în legătură cu Paștele înseamnă „a sărbători” sau „a ține”. Desigur întregul Israel a sărbătorit Paștele, era însă credința lui Moise care a dat imboldul pentru aceasta, sau mai bine spus: poporul a sărbătorit Paștele pe baza credinței lui Moise.

Stropirea sângelui: de fapt aici ne-am aștepta la un cuvânt precum „a unge”, căci aici este vorba clar de ungerea cu sânge a pragului de sus și a ușorilor ușii; vezi Exodul 12.7,22. Ungerea a avut însă loc când a fost sărbătorit Paștele pentru prima dată, cu toate că după aceea Paștele a fost sărbătorit în fiecare an. În locul ungerii a venit stropirea, așa cum a avut loc după aceea în serviciul jertfelor, la care cel care aducea jertfa era adus simbolic sub întreaga valoare a sângelui și sub toate rezultatele binecuvântate ale jertfei. Credința lui Moise a determinat întregul popor să se ascundă înapoia sângelui, și astfel să rămână cruțat de judecată.

Întâiul născut: luat în sens strict, numai întâii născuți trebuiau cruțați de îngerul nimicitor; însă prin faptul că el a lovit pe întâii născuți, el a lovit Egiptul în toată puterea lui, în încăpățânarea lui, în inima lui (compară cu Psalmul 78.51; 105.36). De altfel aplicarea la evrei este universală, căci ei constituiau „adunarea celor întâi-născuți” (Evrei 12.23). Prin natura lor ei nu erau mai buni decât concetățenii lor de odinioară. Salvarea lor se baza pe sângele mielului pascal; pe acesta trebuiau ei să se încreadă prin credință în continuare; compară cu atenționarea din Evrei 10.29.

Nimicitorul: acesta este în primul rând Iehova (Domnul) (Exodul 12.13,29), însă în Exodul 12.23 se face deosebire de El. În Psalmul 78.49 este vorba de o „ceată de îngeri ai nenorocirii”.

Versetul 29: în versetul acesta și în cel următor este vorba de fapte de credință întregului Israel și anume la ieșirea din Egipt și intrarea în Canaan. Credința îi scoate din sclavie și îi introduce în țara făgăduită. Poporul avea nevoie nu numai de mielul pascal, ca să fie cruțat de judecată, ci și de trecerea prin Marea Roșie (în ebraică: marea de stuf), ca să fie salvați definitiv și deplin din Egipt (compară cu Exodul 14.13). Noaptea morții a distrus pe întâii-născuți ai Egiptului și a cruțat pe cei din Israel, apele morții au înghițit pe vrăjmaș, dar a eliberat pe poporul lui

Dumnezeu. Aceeași faptă poate însemna la unii credință, pentru alții însă aroganță. Când Israel a trecut prin Marea Roșie pe uscat, aceasta era credință; când egiptenii au încercat să facă același lucru, era aroganța cutezătoare a cărnii. Și în aceasta este iarăși o lecție pentru evrei: între ei erau din aceia care în exterior au ocupat poziția de credincioși, fără ca aceasta să fie însoțită de adevărata credință (compară cu Evrei 6.4-8; 10.26-31). Astfel de persoane vor fi în cele din urmă înghițite de judecată.

Versetul 30: Ierihonul era o blocadă care îl împiedica pe Israel să intre în țară; la fel erau și diferite blocade, care puteau împiedica pe evrei să înainteze prin credință spre țara făgăduită. Însă credința lui Israel a putut să facă să cadă zidurile Ierihonului aparent de nebiruit. Această credință nu era o faptă temerară comisă la mânie, nu era o demonstrație de putere, ci a executat simplu ceea ce Dumnezeu a poruncit. Prin ascultare această credință a putut avea un efect puternic. La fel ar răsplăti Dumnezeu și credința evreilor, dacă ei s-ar încrede simplu în Cuvântul Lui. Desigur și între israeliți au fost credincioși slabi, care gândeau că sunt predați neprotejați vrăjmașului, prin aceea că au mers șapte zile în jurul cetății. Însă o credință slabă este altceva decât necredință. O credință slabă este de înțeles, însă regretabilă; necredința însă era pentru evrei un pericol de moarte. Credința se încrede în Cuvântul lui Dumnezeu, oricât de nebunesc ar părea aceasta. La fel și evreii nu trebuiau să se lase duși în rătăcire de împrejurări, chiar dacă ei gândeau că sunt predați neprotejați vrăjmașului, ei ar trebui să rămână naivi pe drumul credinței. În cele din urmă biruința este a celor care se încred în Dumnezeu.

Versetul 31: această faptă de credință în lunga serie de fapte de credință este un final ciudat, deoarece aici se referă la o femeie păgână, și pe lângă aceasta o femeie care trăia cufundată adânc în păcat. Imaginea aceasta este cu atât mai potrivită. Pentru un israelit putea fi privit ca ceva natural să te simți legat cu poporul lui Dumnezeu. Însă pentru Rahab aceasta era altceva; simțămintele ei naturale au fost atrase de Ierihon și poporul lui. Credința ei era după etaloanele omenești nimic altceva decât o trădare de patrie! Însă credința cunoaște că aici nu este o simplă întrebare de trecere de la un popor la altul, ci de îndepărtarea de lume și de o viață păcătoasă în lume spre o viață cu poporul lui Dumnezeu. Când Rahab a primit pe spioni „în pace”, ea a arătat clar că poporul ei știa de toate faptele mari, pe care Dumnezeu le-a făcut pentru poporul Său; și cu toate acestea poporul ei nu a vrut să se supună Dumnezeului lui Israel. Prin aceasta ei erau nu numai „necredincioși”, ci „neascultători”. Însă Rahab a înțeles prin credință că Iahve (Domnul) a hotărât țara Canaan pentru Israel și ea s-a supus ascultătoare vocii lui Dumnezeu. Prin faptul că ea a ascuns pe spioni, în loc să-i trădeze, ea și-a pus viața în pericol. Credința ei a fost bogat răsplătită, prin aceea că ea și familia ei au rămas cruțați, atunci când Ierihonul a fost nimicit. Ea a fost primită în poporul Israel și a primit chiar un loc în genealogia lui Israel (Matei 1.5). La fel și evreii trebuiau să rămână permanent de partea poporului lui Dumnezeu și să nu se lase atrași prin simțămintele lor naturale la concetățenii lor de odinioară, căci aceștia erau „neascultători” (compară cu Evrei 3.18,19; 4.11).

Versetul 32: este clar că scriitorul nu va continua în felul acesta și va enumera toate faptele de credință ale Vechiului Testament; capitolul acesta ar deveni supra proporțional de mare în cadrul acestei epistole. O continuare a listei l-ar conduce prea departe și de aceea el se limitează să

citeze unii eroi ai credință mari din timpul judecătorilor și al împăraților. Chiar și această listă nu este continuată, ci limitată prin enumerarea anumitor eroi ai credinței. În legătură cu aceasta este desigur și faptul că scriitorul a ajuns aici la punctul în care Israel a cucerit țara și locuiește în ea, în timp ce evreii nu erau încă în țara făgăduită. De aceea istoria patriarhilor și a lui Moise ofereau mai multe posibilități pentru modele orientate spre țel, decât istoria viitoare, cu toate că și în țara făgăduită au rămas suficiente posibilități pentru credința individuală. La aceasta se referă acum modelele prezentate.

Ghedeon ... Samuel: succesiunea acestor eroi ai credinței nu este cronologică. Între David și Samuel stă conjuncția te kai, „și”, prin care aceste nume sunt puse în legătură unul cu altul. Primele patru nume aparțin drept urmare împreună, sunt patru judecători. Ghedeon și Barac au făcut lucrarea lor de credință având putere mică; Samson și Iefta au fost de asemenea luați împreună, deoarece lucrarea lor nu a fost nepătată (Grosheide). La fiecare pereche pe primul loc stă cel mai mare, cu toate că Ghedeon a venit după Barac și Samson după Iefta. Credința mică a lui Barac a condus sub conducerea inspiratoare a Deboriei la o cântare de laudă (Judecători 5.1); în literatura iudaică nu Debora este privită ca propriu-zisul erou al credinței, ci Barac (Moffat). După timpul judecătorilor urmează timpul împăraților cu David ca cel mai mare model. După aceea urmează timpul profeților, rezumat în Samuel, deoarece el este considerat primul profet (Faptele apostolilor 3.24; 13.20).

Versetul 33: modelele din versetele 33 și 34 sunt preluate toate atât din timpul judecătorilor, cât și al împăraților și profeților. Expresia „prin [intermediul] credinței” ne amintește că este vorba de fapte de credință (compară cu versetul 39). Faptele sunt ori active (acțiuni, făcute de eroi) ori pasive (acțiuni de care au avut parte eroii).

Au cucerit împărății: sunt suficiente modele din timpul judecătorilor și al împăratului David, cum împărății învecinate vrăjmașe au fost supuse.

Au împlinit dreptatea: aceasta este nu numai urmărirea dreptății în viața de credință personală, ci și formal, ca judecător și împărat să ai dreptul prin rostirea unei sentințe drepte (vezi 1 Samuel 12.3; 2 Samuel 8.15; 1 Cronici 18.14).

Au primit făgăduințe: aceasta pare să fie în contrast cu versetul 39, care spune, că ei toți nu au primit făgăduința. Aceasta depinde de două lucruri: (a) în versetul 39 este vorba de făgăduința în legătură cu țara făgăduită, popor și Mesia, în timp ce aici este vorba de făgăduințe individuale în viața eroilor credinței; (b) în versetul 39 este vorba de împlinirea făgăduinței, bunul făgăduit, în timp ce în versetul nostru înseamnă că eroilor credinței li s-au făgăduit lucruri, indiferent dacă ei au avut parte de ele pe baza credinței lor în timpul vieții lor („să primești o făgăduință” înseamnă ori să ți se făgăduiască ceva, ori să primești ceea ce ți s-a făgăduit). Modele: Judecători 4.5,6; 6.14,16; 13.5.

Au astupat gurile leilor: ne gândim aici la închiderea efectivă a gurii, și anume la omorârea leului de către Samson (Judecători 14.5,6), David (1 Samuel 17.34) și Benaia (2 Samuel 23.20),

dar înainte de toate la Daniel în groapa cu lei, unde leiurile nu sunt omorâți, ci Dumnezeu a trimis pe îngerul Său „să închidă gura leilor” (Daniel 6.23).

Versetul 34: au stins puterea focului: cei trei prieteni ai lui Daniel nu au stins focul în cuptorul cu foc (Daniel 3), însă credința a frânt puterea focului, așa că același foc, care a mistuit pe prizonierii lor, nu le-a produs nici o pagubă (vezi Daniel 3.22,27).

Au scăpat de ascuțișul sabiei: textual „gurile săbiilor” (un ebraism); ar putea fi redată multe modele de eroi care au scăpat de sabie, așa cum David a scăpat de Saul, și Ilie de Izabela.

Au fost întăriți în slăbiciune: aici se poate gândi la slăbiciunea corporală și la refacerea minunată a puterii ca în cazul lui Samson cel orb sau la Ezechia vindecat ca prin minune. Dar probabil se impune mai degrabă să ne gândim aici la slăbiciunea morală, căci atunci ne putem gândi la elanul judecătorilor, pe care l-au trezit mereu la popor (de exemplu Judecători 4) sau la cel pe care Ionatan l-a dovedit împotriva filistenilor (1 Samuel). Ne gândim și la timpul macabeilor (vezi Daniel 11.32-35).

Au fost puternici în război: aici ne putem gândi la multele modele unde o tabără fricoasă a găsit prin credință putere în Iahve (Domnul); (vezi de exemplu 2 Cronici 14 și 20).

Au alungat oștirile străine: „străine” înseamnă din alte țări; se pot enumera nenumărate exemple de astfel de alungări. Ultimele două sau trei fraze se pot rezuma, deoarece ele sunt asemănătoare și pentru fiecare se pot numi aceleași modele.

Versetul 35: Învierea: citim în Vechiul Testament despre trei învieri minunate din morți. Din acestea face parte întâmplarea din 2 Împărați 13.20,21, celelalte două ocazii se referă la femei, așa cum spune versetul nostru, cum prin credința unui profet au primit înapoi pe fiii lor morți. Ilie și fiul văduvei din Sarepta (1 Împărați 17.17-24) și Elisei în întâmplarea cu fiul sunamitei (2 Împărați 4.25-37). Cu toate că credința profeților a jucat un rol important, se pare că versetul acesta se referă la credința femeilor.

Torturați: textual „torturați cu un tympanum”, acesta este un fel de pneu sau roată, așa că torturarea era un fel de punere pe roată, la care jertfa era legată de o roată așa cum o piele este întinsă pe o tobă (tympanum înseamnă și tobă) și după aceea bătută cu putere. O astfel de torturare ne este relatată în cartea apocrifă 2 Macabei, atunci când Eleazar a refuzat să mănânce carne de porc, cu toate că i s-a oferit „eliberarea” (vezi citatul din 1 Macabei 6.16-7.42). Și întâmplarea următoare din 2 Macabei (despre cei șapte frați) a stat probabil înaintea ochilor scriitorului. Referirile la evenimente care se găsesc numai în cărțile apocrife nicidecum nu înseamnă că scriitorul le consideră a fi Sfânta Scriptură – la fel cum Pavel de exemplu citează scriitori păgâni. Scriitorul epistolei către Evrei prezintă simplu modele care erau cunoscute cititorilor iudei.

O înviere mai bună: în citatul din 2 Macabei întâmplarea cu Eleazar este probabil modelul la care scriitorul se gândește aici, când el se gândește la torturarea cu un tympanum și respingerea eliberării, la care în întâmplarea cu cei șapte frați găsim un model direct despre privirea spre „o înviere mai bună” (vezi textul cursiv). Această înviere este mai bună decât aceea care este numită la începutul versetului, deoarece aceasta este o înviere în viața actuală, după care urmează iarăși moartea, în timp ce cei șapte frați priveau spre „trezirea spre viața eternă” (Daniel 12.2). Având în vedere importanța mare a expresiei „mai bun” din epistola către Evrei, noi putem de asemenea spune că această înviere se potrivește unui sistem mai bun, unei jertfe mai bune, unei speranțe mai bune, unor făgăduințe mai bune și unei patrii mai bune.

Versetul 36: încercați prin batjocuri și biciuiri: întâmplările tocmai amintite sunt tocmai o imagine a acestora; aici se poate gândi și la ceea ce a trăit profetul Ieremia (Ieremia 20.2; 37.15).

Lanțuri și închisoare: cuvintele „ba încă” arată că acestea erau și mai rele decât batjocurile și biciuirile, și noi putem înțelege aceasta dacă ne gândim de exemplu la Ieremia 38.1-13. Captivitatea în antichitate nu era pentru executarea unei pedepse, ci era un preludiu îngrozitor la pedeapsa cu moartea. Evreii puteau vorbi din experiența proprie despre grozăvia captivității (compară cu Evrei 10.34; 13.3), și experiența aceasta a devenit tocmai o cauză pentru care ei au făcut progrese în viața lor spirituală.

Versetul 37: uciși cu pietre: uciderea cu pietre era o pedeapsă de moarte obișnuită la iudei; în felul acesta a murit Ștefan ca martir, precum și Zaharia fiul lui Iehoiada în 2 Cronici 24.20,21, la care Se referă Domnul Isus în Luca 11.51. Există și o tradiție care spune că Ieremia a fost ucis cu pietre în Egipt.

Tăiați cu ferăstrăul: această pedeapsă cu moartea îngrozitoare a fost folosită uneori la prizonierii de război (2 Samuel 12.31; Amos 3.1). Probabil scriitorul se gândește aici la tradiția iudaică, potrivit căreia profetul Isaia a fost tăiat în bucăți cu un ferăstrău de lemn de către împăratul Manase.

Ispitiți: critica textului este foarte complicată în locul acesta: p46 are numai „tăiați cu ferăstrăul în bucăți”, Vulgata are numai „ispitiți”, A Dc K au „tăiați în bucăți cu ferăstrăul, ispitiți” și Ș (litera ebraică Aleph pentru Sinaiticus) P 33 81 au „ispitiți, tăiați cu ferăstrăul în bucăți”. În greacă expresiile se aseamănă foarte mult: epristhesan („tăiat cu ferăstrăul în bucăți”) și epeirasthesan („ispitit”). Deoarece unele manuscrise au numai una din cele două expresii, este posibil ca inițial să fi fost numai un singur cuvânt. Unii pledează că a fost „ispitiți”, dar deoarece în mijlocul enumerării lucrurilor îngrozitoare pare să fie un cuvânt slab – așa se deduce – unii copişti au înlocuit cuvântul acesta printr-o altă expresie. Alți argumentează exact invers: inițial a stat acolo epristhesan, dar deoarece nici în cărțile canonice și nici în cele apocrife nu ne este relatat un caz de tăiere cu ferăstrăul, unii copişti au înlocuit cuvântul acesta cu epeirasthesan. Probabil un alt copist, care nu a fost mulțumit cu un cuvânt, a notat lateral celălalt cuvânt ca propunere; alți copişti au înțeles aceasta ca fiind o omitere și l-au introdus în text, ori înainte ori după cuvânt. În felul acesta se pot explica diferitele feluri de interpretare a textului

manuscriselor. Un lucru îmi pare să fie clar: cuvântul „ispitit” poate totuși însemna o ispitire foarte grea, chiar dacă nu corporală, totuși de natură psihică, dar din cauza aceasta nu mai puțin gravă. Să ne gândim încă o dată la întâmplarea apocrifă cu Eleazar care ar fi putut scăpa de moartea de martir printr-o acțiune înșelătoare, fățarnică, dar nu s-a folosit de această posibilitate – care însemna totuși o mare ispită pentru el - și a respins-o.

Murit uciși de sabie: textual: „murit prin moarte-de-sabie”, probabil exterminare în masă, pentru care se pot da iarăși multe modele din timpul macabeilor; compară cu Daniel 11.33b: „... totuși vor cădea de sabie și de flacăra, de captivitate și de jaf”, ceea ce se referă la timpul acesta.

Piei de oaie ... piei de capre: unii profeți au mers îmbrăcați în piei de animale, ca Ilie, de aceea LXX în 2 Împărați 2.8 vorbește despre „mantaua [de oaie]” a lui Ilie. Se poate și ca scriitorul să se gândească aici la eroii credinței, care din cauza sărăciei nu aveau altceva decât piei de animale, cu care se îmbrăcau. Și aici se poate gândi la timpul macabeilor.

Lipsit, necăjit, chinuit: acestea sunt expresii foarte generale despre încercări pe care mulți eroi ai credinței le-au trăit.

Versetul 38: versetul acesta începe cu o frază intermediară ciudată: „ei, de care lumea nu era vrednică”. În această lume rea de oameni, care vede numai ceea ce este înaintea ochilor, nu era nici un loc pentru oamenii care „au împlinit dreptatea” (versetul 33) și trăiau prin credința în ceea ce nu se vede. Acestora lumea le-a strigat: „Ia de pe pământ pe omul acesta!” (Faptele apostolilor 22.22) și i-au privit ca oameni care nu erau demni să trăiască în lumea aceasta; însă în realitate lumea era nedemnă să aibă astfel de oameni, care trăiau în ea (Davidson).

Excurs: extras din 2 Macabei 6.18-7.42 (după traducerea lui Hermann Menge)

Pentru o înțelegere mai bună a textului din Evrei 11.35-37

Moartea ca martor a bătrânului Eleazar precum și moartea de martir plină de chinuri a celor șapte frați și mama lor:

„Eleazar, unul din cărturarii cei mai cu vază, un om foarte bătrân dar neobișnuit de frumos (sau cu o înfățișare care impresionează), a fost constrâns, deschizându-i gura cu forța, să mănânce carne de porc. Dar deoarece el a preferat o moarte onorabilă în locul unei vieți în rușine, el a scuipat iarăși carnea și a mers de bună voie spre banca de martirizare (= tympanum), așa cum se cuvine tuturor acelor care au curajul să se abțină de la savurarea mâncărilor interzise fără să țină seama de dragostea lor puternică pentru viață. Însă aceia care erau puși ca supraveghetori peste ospețele jertfelor păcătoase l-au luat pe acest bărbat, pe care îl cunoșteau demult, la o parte și au încercat să-l convingă să lase să i se aducă carnea care îi era permis s-o mănânce și pe care

el însuși a pregătit-o, simulând că el ar mânca din carnea de jertfă prescrisă de împărat (Antiochus IV Epiphanes) ... Însă el a luat o hotărâre nobilă ... și a explicat imediat, chiar dacă l-ar trimite în infern. Căci, a spus el, ar fi nedemn vârstei mele să fiu fățarnic ... Căci chiar dacă pentru un moment aş scăpa de pedeapsa oamenilor, nu voi putea scăpa nici viu, nici mort de mâinile Atotputernicului. De aceea vreau să-mi dau viața cu bărbăție și să mă dovedesc demn vârstei mele, și prin aceasta vreau să las un exemplu nobil tinerilor cum trebuie să aibă parte de o moarte onorabilă cu bucurie și mărinimos pentru legile sfinte și onorabile. După aceste cuvinte a pășit imediat spre unealta de martiraj ... când sub loviturile lor era aproape de moarte, el a spus cu un suspin: Domnului, care posedă cunoașterea sfântă, Îi este cunoscut că eu aş fi putut scăpa de moarte și că în trupul meu îndur durerile îngrozitoare ale biciuirii, în duhul meu însă suport toate acestea cu venerație față de El ...

A mai fost, că șapte frați împreună cu mama lor au fost prinși ca să fie constrânși de împărat să mănânce din carnea de porc interzisă de Lege, prin aceea că au fost biciuiți cu curele și vergi. Unul dintre ei a luat cuvântul pentru ceilalți: Ce vrei să ști de la noi și ce vrei să ne întrebi? Noi suntem gata mai bine să murim decât să încalcăm legile părintești. Atunci împăratul, cuprins de mânie, a poruncit să înfierbânte tigaia și cazanul. Când au făcut aceasta a lăsat imediat să taie limba celui care a pășit ca purtător de cuvânt al lor, să-i jupoaie pielea capului și să-i taie mâinile și picioarele, la care ceilalți frați și mama trebuiau să privească. Desfigurat astfel în totalitate, dar încă viu, l-au dus la văpaia de foc ca să-l prăjească în tigaie ... După ce primul a avut parte de moarte în felul acesta, au dus pe al doilea la martiriu ... Când acesta era în ultimele răsufări, a strigat: Tu, blestematele, ne iei acum într-adevăr viața temporală, însă Împăratul lumii ne va învia iarăși la viața veșnică, pe noi cei care murim pentru Legea Lui! După acesta a fost martirizat al treilea, și când i s-a cerut limba, el a scos-o imediat și și-a întins cu curaj mâinile; apoi a spus cu bărbăție: Din cer am primit aceste mădulare, le dau din pricina Legii Lui, și din cer sper să le primesc din nou ... După ce acesta a avut parte de moarte, au martirizat și chinuit în același fel pe al patrulea. Când acesta era aproape să moară, el a strigat: Este o mare mângâiere când mori prin mâna oamenilor să te ții de făgăduința lui Dumnezeu și să speri să fii înviat de El; însă tu nu vei avea parte de o înviere spre viață! ... [Mama a spus în final fiului cel mai tânăr] ... Nu te teme de acest călău, ci dovedește-te demn de frații tăi! Îndură moartea, pentru ca în ziua îndurării să te reprimesc cu frații tăi!”

Rătăceau în jur: pustii, munți, peșteri și găuri sunt destule în Palestina, și acestea au oferit de multe ori protecție eroilor credinței, așa ca lui David, pe când fugea de Saul; Obadia, care a ascuns o sută de profeți în peșteră (1 Împărați 18.4), un model din timpul macabeilor: „Între timp Iuda macabeul plecase împreună cu alți nouă în pustiu, și trăia în munți ca animalele sălbatice împreună cu oamenii lui ... Alții s-au strâns în grotele aflate în apropierea cetății, ca în secret să serbeze sabbatul. Aceștia au fost trădați lui Philippus (administratorul cetății) și au fost arși de vii” (2 Macabei 5.27; 6.11). Finalul enumerării acestor eroi ai credinței este de aceea așa de remarcabil, deoarece caracterizează așa de frumos poziția evreilor în lumea aceasta: străini, rătăcitori, alungați.